

Under röd flagg

Veckorevy.

Prenumeration i Stockholm:
Till årets slut 1: 60, halft år
1: 10, kv. 60 ö., mån. 20 ö.

UTGIFVARE: HINKE BERGEGREN.

Prenumeration i landsorten:
Till årets slut 1: 80, halft
år 1: 20, kvartal 70 öre.

N:r 3.

Söndagen den 29 mars

1891.

Innehåll: En »lustresa». — Anarkismen (forts.) — Till hustrurna. — Hvad är frihet?
— Stockholms marsminnen. — Fria ord: 1 maj. — Dragnaglar. — Följetong: Arbetslös.

En »lustresa».

Början på ett socialistiskt äfventyr, af *Grim jun.*

»Bravo!... Bravo!... Hurra-a-a! Lefve pappa Petrus!»

»Ja, det är bra, mina barn! men sätt nu på er kläderna, så vi kan komma i väg; det ä' långt att gå, det vet ni nog.»

Det var pappa Petrus med alla sina barn samlade omkring sig. Han hade länge lofvat dem att göra en lång lustresa med dem. Nu skulle det ske och därför stod glädjen högt i tak; ty resans mål var en underskön oas, belägen långt inne i den ekonomiska öknen. Egentligen kunde det dock icke bli någon lustresa, då vägen dit var nästan ofarbar, ja d. v. s. stora landsvägen. Den var rent af lifsfarlig. Många hade omkommit på försöket att nå den härliga platsen. Än hade de öfverfallits af några beryktade stråtröfware, kallade utsugare, kapitalister; än föllo de i djupa fallgropar (fängelser), där de ömkligt tynade bort utan att någonsin nå oasen. Denna den direkta, men farliga vägen hette organisationsvägen.

Men pappa Petrus var en vis man, som kunde mycket mer än sitt »Fadervår». Han hade tänkt ut en ginväg, ytterst behaglig att gå, ja så angenäm, att röfvarne på denna väg skulle till och med vara älskvärdiga mot de resande, så att dessa — efter Petri påstående — kunde vara säkra att bli serverade både närande och läckra reform-rätter. Fördenskull hade denna väg fått namnet: Reformvägen.

Det var ett sådant jubel då familjen gaf sig i väg med sin pröfvade fader i spetsen. Snart kommo de också mycket riktigt till en plats, där det vek af en väg, en vanlig nedtrampad körväg med ängar och backar och blomstrande kärr längs sidorna.

Och de slog in på denna väg med sång och klingande spel, och de marscherade på och gingo hela dagen och började bli trötta. Och nästa dag gick på samma sätt, men då upphörde sången; och provianten var slut.

Men alltjämt glädde sig de hungrande åt att snart få råka de hyggliga kapitaliströfvarne, som nog ville mätta dem, såsom deras far lofvat. Och de gingo äfven förbi röfvarnes hus, och pappa Petrus gick in i ett af de största samt talade rörande och djärfva ord om sina barns nöd; men han fick ingenting.

Men alltefter hungern tog öfverhand, trängde de själfva in och tiggde och bådo, att åtminstone få *en enda* reform-rätt, så de kunde få lite krafter att fortsätta resan, som nu sannerligen inte var någon lustresa. Men man kastade åt dem endast några dåliga skorpor, som omöjligt räckte till att hålla

oppe lifshanken med; och dessa fingo de ändock först sedan hungern gjort dem otålmodiga och pockande.

Och många dignade ned af trötthet, blefvo liggande på vägen, där de afledo; endast några enstaka vände om och gingo tillbaka till stora landsvägen, till den raka vägen.

Reformvägen krökte sig mer och mer, opp öfver backar, ned i mossar, fram och tillbaka, ut och in, rundt så ingen visste, hvar de voro, utom familjens öfverhufvud, som håller inte visste det.

Slutligen efter många dygns oafbruten resa, efter talrika dödsfall, sågo de, att vägen förde tillbaka till hufvudvägen. »Se så», tänkte de, »nu äro vi där strax».

Och de i spetsen gående vände sig om, men! se hur skaran förminskats och så magra och bleka alla voro; knappt hälften funnos kvar, och de släpade sig fram; den ena efter den andra kom släpande fram, så långt ögat, kunde nå. Den muntra stämningen var borta, den barnsliga tilliten till pappa Petrus var försvunnen hos nästan alla.

Efter att Petrus i spetsen för förtruppen hade väntat en tid och fått allt med af hvad som kunde krypa och gå, började marschen på nytt, under det att Petrus oförsagd stämde upp sången, som så ofta med rätta hänfört dem:

»Snart dagas det, bröder, det ljusnar i öst.»

Men det lät endast matt och sorgligt som en licksalm.

»Hvad är det nu igen för en biväg!» ropade Petrus och pekade, synbarligen förvirrad, på vägvisaren, hvarpå stod med stora bokstäfver målat:

Reformvägen.

»Å för helvete!» bröt förtruppen ut, »det ä' ju ackurat samma väg; vi ha alltså gått tillbaka i stället för framåt! Hva' ska' vi nu göra!» Och deras blickar sågo mörka och hotande ut.

Men då barnen sågo, att han, Petrus, — fast en smula villrådig — dock gjorde min af att vilja ta »ginväg» än en gång, så ljöd där ett nästan enhälligt rop: »Rakt fram! — rakt fram!»

De hade nämligen upptäckt, att långt där framme rörde sig en liten tätt siuten skara. Den tycktes visserligen endast komma långsamt framåt; då och då stannade den och stälde opp sig som för att tillbakaslå ett anfall, men så bar det åter i väg framåt.

»De' ä' våra bröder! Se den röda fanan!» ropade med hänförelse alla pappa Petri barn. »De' ä' våra bröder! Dem vill vi följa! — Framåt! — Rakt fram, rakt fram!

Och så gick det i takt med fastare steg än man skulle ha väntat.

Men pappa Petrus stannade kvar och stirrade på reformvägen med ett vemodigt och bekymmersamt uttryck i sin intelligenta, faderliga uppsyn.

(»Arbeideren».)

Anarkismen.

Af Michael.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Äktenskapet saknar såsom en *kyrklig* och *borgerlig* inrättning all betydelse för anarkisten. Fattat i den gängse meningen har äktenskapet varit och är

allt fortfarande en privilegierad politisk-ekonomisk institution för mannen. Kvinnan är hans hona, hans tjänare, hans förlustelse — sällan eller aldrig hans andliga och reella jämlike; det väsen som kompletterar hans personlighet.

Man och kvinna ingå i det anarkistiska, såväl som i hvarje annat socialistiskt samhälle, med hvarandra förening på sympatiens, det ömsesidiga tryckets och förtroendets grundval, utan all bismak af nutidens förvärfsbegär. Äktenskapet är uteslutande en individuell angelägenhet, som endast och allenast rör individen. Här har hvarken präst eller domare något att säga eller påbjuda. Af det prästerligt heliga i äktenskapet skall man ingenting finna. Och hvarest kvinnan alltigenom är oafhängig och lika berättigad med mannen där ha de ensidigt gynnande lagparagraferna och försvaren däraf bortfallit. Såväl anarkistmannen som anarkistkvinnan äro ekonomiskt och rättsligt oafhängiga i äktenskapet.

Frukten af den äktenskapliga förbindelsen, barnen, blir om jag förstår anarkismen rätt, i regeln öfverlämnade, tills de kunna sköta sig själfva, åt föräldrarnas omsorg. Men icke så förstått som att barnen skulle »tillhöra» föräldrarna, vara deras egendom. Anarkisten känner ingen auktoritet, således icke håller något föräldra- eller rättare fadersvälde. Frågan är icke den: »Hvem skall barnet tillhöra?» — utan: »Hvem skall i det nya samhället gifva (det svaga, hjälplösa) barnet omsorgerna?» Härpå svarar Jehan le Vagre ungefär följande:

Då den juridiska familjen blifvit upphäfd och hvarest de i det nuvarande samhället rådande ekonomiska och sociala svårigheterna blifvit undanskaffade, därigenom att samhällsindividerna blifvit betryggade sina behofs tillfredsställande, skall faders- och modersiden förstöras. Barnen komma nämligen i det nya samhället icke bli en börda, en plåga och en ständig anledning till oro och själförsakelse, såsom fallet alltid måste vara i det gamla, murkna samhället, hvarest bekymmer för existensen grymt ansätta familjerna, och som därjämte gör barnaförsörjningen till ett tvång. I det framtida lyckliga samhället delar den ene med den andra arbetet efter förmåga och finner däri sin personliga tillfredsställelse på grund af att både han och hon frivilligt valt sitt kall i öfverensstämmelse med sina »tendenser» och fallenheter.

I dag är det pänningfrågan, som faller utslaget, huruvida föräldrarna skola skicka sitt eller sina barn till skolan.* Som den penningfrågan alldeles bortfaller i framtidens samhälle skola föräldrarna icke kunna hålla barnen i okunnighet, tack vare de goda och gynsamma omständigheter, hvarunder de leva, utan tvärtom visa sig angelägna att låta barnen erhålla en uppfostran, som icke blott fysiskt och intellektuellt förbättrar dem själfva, utan äfven förljufvar lifvet för dem.

I den allmänna, för alla normalt utrustade barn tillgängliga skolan bringas barnen en allmänt vetenskaplig och sedeförädlande bildning, och i besittning af en gedigen och för det mänskliga lifvet nyttig och fruktbringande allmänbildning utbildas de vidare i fackskolor.

I enlighet med hvars och ens anlag och fallenheter. Men om såsom jag tror, det anarkistiska samhället har sina allmänna bottenskolor, så äro dessa dock aldrig bindande för kommunens barn, utan ega dessa full frihet att förskaffa sig hvar bäst de vilja sin bildning och färdighet, utan hinder för »vidare befordran.»

Kult eller tillbedjan af högre väsen är okänt ting i den anarkistiska

* Där det naturligtvis icke är infört obligatorisk undervisning.

kommunen. Anarkisten är nämligen ateist, materialistisk ateist; han förnekar odödlighets- och pärlonliga gudsbegreppet — alla religioners kärna, historiskt sett — ty han är genomträngd af värkningarna af naturforskningen och dess historiska förlopp, af hvad den förmått och kommer att förmå.

Naturvetenskapligt bildad som hvarje anarkist är, skapar han sig sin världsåskådning genom att aktgifva på naturlagarnas och världsaltets mekanism. Här af manas han att inrätta sitt lif och sin tillvaro i enlighet med naturen, som, hvarest hon sundt och kraftigt får drifva sitt spel, alltmer skall aflägsna människan från hennes ursprungliga djuriska ståndpunkt. »Det fria hufvudet och hjärtats alla bättre driffjädrar» har en nutidstänkare sagt, »äro här lagstiftaren. Och en på välvilja och förstånd grundad förening är såsom organiserat helt såväl som i sina delar en borgen för sedernas faktiska godhet och fullkomnande.»

* *

*

Efter att nu ha flyktigt berört äktenskapet, skolan och kulten, skola vi till sist kasta en blick på anarkistens uppfattning af de ekonomiska förhållandena.

Man har i sin oerhörda okunnighet om anarkismen velat påstå, att den helt och hållet skulle underkänna »utvecklingens historiska synpunkt», för honom vore den moraliska indignationen (förtrytelsen) allt. Här på kan man svara, att anarkisten räknar sig såsom anhängare af den vår tid tillhörande evolutions-(utvecklings)teorin, som väl sprider icke mindre ljus öfver det historiska förloppet än öfver människonaturens gradvisa förädling. Anarkisten förbiser, såsom teoretiker, ingalunda den historiska utvecklingen; men han är djärfvare än andra i sin uppfattning af, hvarest den nuvarande historiska tidrymden bör och måste sluta. Han finner tiden inne för en ny sakernas ordning; och det är väl i alla händelser människan, som gör historien. För resten har tron på den historiska metodens ofelbarhet och alltförklarande för många blifvit betydligt skakad, sedan den nyare och exaktare riktningen inom samhällsekonomin börjat göra sig mer och mer gällande (den som hos oss oegentligt blifvit kallad jevonism efter den engelske ekonomen Jevon). Nu som allt framgent begagnar man sig af historien såsom en utmärkt erfarenhetskälla, men tilldelar förståndet en större suveränitet, utan att falla tillbaka i metafysikens* bottenlöshet.

På det ekonomiska området är anarkisten lika berättigad att kallas socialist som hvilken marxist som helst. Det utmärkande draget i all äkta socialism är fordran på arbetsinstrumentens, det sociala kapitalets, öfvergående till kollektiv egendom. Icke allenast jorden och allt hvad däruti är, utan äfven maskiner, byggnader, kommunikationsmedel, såsom järnväg, post telegraf skola tillhöra den samfälda egendomen, icke den enskilde. *Denna fordran är lika oeftergiftig för anarkisten, som för statssocialisten, den autoritära socialisten.*

Men medan socialdemokraten blott tar hänsyn till produktionsmedlens gemenskap, utan att närmare fråga efter huru produkterna bli fördelade bland de producerande, går anarkisten ett steg längre och vill ha äfven konsumtionen närmare angifven.

Fördelningen af produkterna, förvarade i statsmagasin, vilja socialdemo-

* S. k. vetenskap, som har till ändamål att utreda det öfversinliga.

kraterna öfverlämna åt staten (hurudan stat?) eller dess »statistiska kommissioner» och yrka vidare på produkternas uttagande eller betalande med delbara arbetskort. Så icke anarkisten; han förkastar helt och hållet arbetskorten, hvori han ser en ny form af lönesystem och en ny möjlighet till förmögenhetens hopande i de enskilda producenternas händer, om han ock medger, att hopandet aldrig kan få de vidunderliga dimensioner i den tänkta socialdemokratiska staten som i våra dagars samhälle. De absolut fria kooperativföreningarna reglera själfva konsumtionen, hvilken i sin tur stegras i den mån behoven utbildas. Behoven äro produktionens regulator. (Forts.)

Till hustrurna.

Af *Lilli M. Volmes.*

(Öfversättning).

Ingen har orsak att visa större inträse för vår tids ekonomiska spörsmål än hustrurna. De, som äro vana att öfverlämna åt mannen allt, som försiggår utanför hemmet — kökets fyra väggar, ha visserligen svårt att inse det. Dock kunna de, med anledning af det faktum, att vanan har fjättrat deras tankar, icke göras ansvariga därför. Politiken var (och är) alltid en tummelplats för mutor, orättfärdighet samt gemenhetens laster; den politiska ekonomin ett plump försök att förena vår tids elände med en uppdiktad civilisation. Är det då underligt ifall kvinnorna ej vilja befatta sig med dessa saker?

Men annorlunda förhåller det sig med socialismen, den lära som ger oss medlet i händerna att afskaffa fattigdomen genom att aflägsna dess orsaker. *Häri må också kvinnorna förr eller senare ta del.* Ty ingen blir i vårt nuvarande samhälle så utsugen, ingen känner fattigdomens tryck så smärftfullt som hustrurna. Vi uppfordra därför de hustrur, som läsa dessa rader, att stå och träda in i striden för sann mänsklighet. Läs socialistisk litteratur och tänk öfver det lästa; håll radikala blad och följ med den sociala rörelsen, hvori I själfva skolen intaga en plats. Och om ni nödgas lägga boken vid sidan af symaskinen, eller på en stol vid sidan af tvättbunken för att blott då och då få kasta en blick däri; eller om ni måste stjäla er tid för att gå på arbetaremöten, eller endast med största uppoffring kunna »kasta bort» en slant på tidningar eller böcker — ni vilja dock känna eder rikligt belönade medels att eder synkrets utvidgats. Samt tiden för er och edra barns lycka snarare bryta in.

Hvad är frihet?

Den frie mannen grundar sin tro på de sanningar, som världsalltet i hvarje ögonblick uppenbarar för honom. Hans lag är resultatet af hans idéer, och växlande som de.

Ingen öfverenskommelse lägger band på hans vilja, ty hans vilja är föränderlig och motsätter sig det fastslagna, som ett löfte förutsätter. *Friheten kan ju icke heller vara rättigheten att binda friheten.* En man, som icke längre är herre öfver sina handlingar, är icke en fri man. De förpliktelser, som nödvändigheten eller okunnigheten ha bragt honom till att ingå, äga ingen giltighet. Hvarken grundfördrag eller samhällskontrakt. Sådan är republiken.

Den frie mannen är själf herre öfver sitt öde. Han icke blott nekar lydnad åt hvar och en, som tillåter sig att gifva honom en befallning eller att fordra en tjänst af honom, utan han fordrar också en hedersupprättelse; det är en förolämpning att antaga att en fri man är nog feg att lyda en befallning.

Stå då emot öfverheten, hvarhålst du möter den, ty ingen har rättigheter öfver dig mer än du själf.

Styrelsen är källan till all makt och myndighet. Hvad den än har för form är dess väsende monarkiskt. Styrelse och monarki äro två liktydiga begrepp. *För att kunna grundlägga republiken och lefva i frihet måste vi då förstöra styrelsen.*

D. F. Duhamel.

Stockholms mars-minnen.

II.

Hela söndagsförmiddag — den 19 mars — strömmade skaror af nyfikna till Storkyrkobrinken för att skåda »förödelser». Det var samtalsämnet för dagen. Och mångfaldiga voro de historier som voro i omlopp om »upproret» och hvad som skulle följa. Allmänt hette det, att på flera krogar hade föräringen varit fri, och man påstod att många pärsoner fått t. o. m. 2 rdr bko för att »göra väsen».

På söndagsmiddag var statsrådet församlat hos konungen, hvarvid det beslöts att utfärda en proklamation till folket.

Här och hvar på husknutarna anslog också öfverståthållareembetet kungörelser, att alla husportar skulle vara stängda kl. 10 på aftonen o. s. v., en mängd försiktighetsreglor, som dagen därpå ännu mera skärptes, i det portarna skulle stängas redan kl. 8, efter hvilken tid barn och tjänstfolk skulle hållas hemma, flera personer icke fingo stanna på gatorna och tala med hvarandra, krogar och butiker skulle vara stängda o. s. v. —

Det var »en hård tid» för Stockholms borgare och för de styrande. Längre hade ju bladen dag efter dag berättat om oroligheterna i Paris; ingen kunde svara för hvad som kunde hända här. Folket *var* i jäsning, och man visste, att det var sannt, att »nyheterna om den franska revolutionen värvat en särdeles liflighet i sinnesstämningen och en entusiasm, som man knappt skulle tilltro det svenska lynnet».

Man tänkte med ängslan på gårdagens afton, och hyste en viss, ännu större fruktan för kvällen som stundade.....

Vid 4-viden gjorde en grupp på omkring 50 pojkar en liten stormning mot Davidsons konditoributik, slog sönder rutorna i fönstret och trakterade sig med där befintliga sötsaker.

Senare blef det i stället allvarliga sammandrabbningar, vida hetare än dagen förut. Då massorna icke visade lust att efterkomma uppmaningarna att skiljas, upplästes ett slags upprorsakt, hvarefter soldaterna åter började skjuta i Storkyrkobrinken och på Vesterlånggatan, ned åt gränderna till Nygatan. Folket svarade med stenar och skott. Från fönstren och taken kastades skälrande hett vatten ned på soldaterna.

Likaledes kom det till heta sammandrabbningar på norrmalm. Där drogo stora massor fram under vildare rop än aftonen förut samt sönderslogo bl. a.

rutorna i polismästaren Bergmans våning. Soldaterna gäfvö eld. Striden fortsatte länge.

Långt in på natten hörde man gevärskott återljuda i de smala gränderna . . .

Många voro de som stupat. Än flera de sårade. Ända till sjutionio man af garnisonen och inte så få polisbetjänter hade fått en och annan minnesbeta. Omkring 50 personer hade arresterats.

Därmed var upploppet slut.

Dagen efter visade artilleriets kanoner »sina svarta fysiognomier på de förra dagarnas blodiga stridsplats». Man kunde åter andas. Och då samlades allt hvad krypare hette för att inför kungen uttrycka sitt ogillande öfver oordningarna. Och 300 unga män ur »den bättre klassen» läto å slottet anteckna sig såsom ett slags frivilligt nationalgarde.

Sedan när man kom till besinning, hade man endast en tanke; att komma upphofsmännen på spåren. På börsen insamlades 5,000 r:dr till belöning åt den som kunde upptäcka hvilka utdelat pengar. Enskilda pärsoner anslogo också belöningar, men ingenting upptäcktes, ingenting.

Snart nog återtog Stockholm sitt vanliga utseende. Men polisundersökningarna fortsatte. Otaliga blefvo uppkallade att stå till svars eller såsom vittnen. Ingenting vart ändock uppdagat, ingenting af vikt i alla fall.

Så — till sist, fick man allt klart för sig. Det var u så tydligt. Upphofvet var att söka i det kommunistiska sällskap, som sedan någon tid existerat i hufvudstaden. Redan året förut hade en liten skrift: »Om proletariatet och dess befrielse genom den samma kommunismen» utkommit. De kommunistiska lärorna, som förskräckte borgardömena i de större länderna hade också hunnit hit. Ett sällskap — det uppdagade man — var bildat. Dessa samhällsomstörtare hade varit ledare af oroligheterna. Ingen tviflade. Inte ens polisen.

»Hela saken», heter det i *Gamla Stockholm*, »krymte dock ihop till en obetydlighet: några få pärsoner, de flesta skraddargesäller, ett par studenter och en eller två extra tjänstemän, brukade en gång i veckan träffas hos bokhandlaren *Götrek*, som bodde vid Järntorget, och där samtala om de sociala rörelser, hvilka under de senast föregående åren visat sig i Europa, i synnerhet i Frankrike. Några af dessa få pärsoner hade fattat tycke för den »ikariska kommunismen», sådan denna framställdes af Cabet, och ett par af dem tyckes i Paris hafva tillhört ett hämligt under julimonarkien värkande kommunistiskt sällskap af den fredligt ikariska riktningen. Cabets tidning *Le Populaire* förelästes stundom hos Götrek, men hela tillställningen var af den beskedligaste art. Gamle Götrek, som då hade antikvarisk bokhandel i Stora Gråmunkegränd, var en oförarglig och välvillig pärson, hvilken visst icke tänkte på att göra uppror. Hans vänner, de teoretiska kommunisterna funderade möjligtvis på att utvandra till Cabets Ikarien i Nordamerika, men icke att med våld grundlägga något sådant i Sverge. Polisen fann också att revolutionshärden måste sökas på annat håll.

Den kunde dock ingenstädes påträffas.

Fria ord.

Herr redaktör!

Bedes om plats under »Fria ord» för nedanstående:

1 maj.*

Under denna rubrik skrifver V. H. i nr 2 af »Under röd flagg» att: »Jag vill förklara hvarför vi skola demonstrera för såväl normalarbetsdag som allmän rösträtt». — För

min del är det likgiltigt om vi demonstrera för dessa två reformer eller för reformen arbets-skyddslag: jag ser i demonstrationen en protest mot de nuvarande usla förhållandena, mot *privatkapitalet*, grundorsaken till det upp- och nedvända samhället.

V. H. säger, att vi måste ha andra riksdagsmän, som icke se på sitt eget bästa, riksdagsmän, som föra vår talan och då ska vi få normalarbetsdag. Men huru skola vi då bära oss åt för att få allmän rösträtt? Ställer sig saken på ett annat sätt då? Behöfva vi icke också till dess genomförande andra riksdagsmän? Förvisso, om man skall följa V. H:s tankegång; ty enligt denna är det ju endast genom riksdagen vi kunna vänta något, vare sig godt eller ondt. Jag har en helt annan tanke. Jag tror att det är *trycket från folket utom riksdagen*, hvilket skall åstadkomma något; och om så är skall det väl gå för sig att få normalarbetsdag m. m. *på samma sätt som vi vilja skaffa oss allmän rösträtt*. Den väg V. H. vill gå för vinnandet af normalarbetsdag skulle vi pröfva då vi fordra allmän rösträtt, eller hvilken annan billig fordran som helst. Och huru gick det då med vår fordran: privatkapitalets afskaffande?

Däremot om vi alla i kraft af vår makt säga: det och det skola vi ha och få vi det icke, så *taga* vi det så skulle det icke behövas andra riksdagsmän; då skulle nog herrarne, som nu sköta sina egna afärer i stället för folkets, se sig nödsakade att gifva oss det ben vi fordra. Dock! tycker jag, kunna vi fordra kött också; och icke stanna vid att *fordra* utan också taga det; *ty ju längre vi gnaga ben ju svagare bli vi*.

Därför: alle man ut i maj! för att stärka oss i medvetandet af vår makt, görande oss ännu starkare, så att vi blifva — oöfvervinnerliga.

Z.

* En längre, insänd uppsats i ämnet måste i brist på utrymme stå öfver till följande nummer.

Dragnaglar.

De som söka undertrycka en åsikt, förneka naturligtvis dess sanning. Men de äro icke ofelbara; de hafva ingen rätt att afgöra frågan å hela människosläktets vägnar och att utestänga hvarje annan parson från möjligheten att själf döma den. Den, som förvägrar en annan att lyssna till en mening, emedan han är viss på, att den är falsk, tager för gifvet, att *hans egen* visshet är det samma som *absolut* visshet. *Att förhindra meningsutbyte är att tillmätta sig själf ofelbarhet*. Det förkastliga i ett sådant tilltag må anses ådagalagt genom detta ofta anförda skäl, som icke är det sämsta därför, att det är gammal och vanligt.

Stuart Mill.

Till läsaren!

Detta är tredje numret af denna veckorevy.

Ni bör således haft tillfälle att kunna bestämma Er, att från och med april prenumerera på

Under röd flagg.

Pris (hembärning inberäknad): Till årets slut 1: 60; halft år 1: 10; kvartal 60 öre, månad 20 öre.

Anmälan om prenumeration, som torde göras *tidigast möjligt*, kan ske hos utgifvaren samt å de prenumerationslistor, som utsändts.

Pärsoner som äro villiga afhämta än flera sådana listor, torde med det snaraste vända sig till utgifvaren.

Obs.! För lättnadens skull fortskaffas prenumerationsanmälan till expeditionen äfven genom Wilhelmssons tryckeri, allm. telef. 4773.

Prenumerera i denna vecka.

Utgifvaren träffas Drottninggatan 95 C, 4 tr. måndagar och onsdagar kl. 9—11 f. m., 6—8 e. m.

I landsorten prenumereras å närmaste postkontor. Pris: till årets slut 1: 80; halft år 1: 20 samt kvartal 70 öre.

Arbetslös. Forts. från föreg. nummer.

Den anspråklösa lycka, som i det hämska eländets ställe slagit sig ned i Kunerts ringa hem, hade i dag fått en häftig stöt. »Rättvisan» är snabb i vändningarna; också hade den snart hunnit upp Frans Kunert, som haft mod att värna arbetarens mänskovärde. Om det, han verkligen gjort, var det naturligtvis inte fråga. Han skulle, hette det, utan minsta orsak burit sig ovetligt åt mot och misshandlat bokhållaren, som gjort honom några vänliga förmaningar öfver par fel i arbetet. Sedan polisen fått hand om saken, försummade den ej att strax häkta missgärningsmannen, som så skamlöst glömt en arbetares plikter mot sina öfverordnade. Det var en upprörande scen Kunerts hem, då polisen kom dit för att hämta sitt offer.

Då gamle Kunert kom hem på kvällen och fick höra olyckan, kom han i fullständigt raseri. Han ville springa i väg för att själf befria sin son, som han var viss om inte hade gjort nå'nting, ur häktet. Grannar och vänner från Steinerska fabriken kommo i rättan tid för att hindra honom från ett så olycksdiger steg. Då han äntligen vart lugnad, sjönk han ned på en stol och bröt ut i sådan gråt som om hans sista hopp och lifsglädje hade dött och blifvit begravnen med sonens häktande. Aldrig förr hade någon sett den gamle så uppskakat, öfversiggifven som nu; det var omöjligt att trösta honom. Visserligen vart han så småningom till det yttre lugnare, men han var från nu en bruten man, bruten till kropp å själ.

Den afton, olyckan bröt in öfver honom, satt han, sedan de andra aflägsnat sig, länge allena i sin kammare och bara stirrade, vemodigt stirrade på den plats vid fönstret, sonen brukade ha, när han kom från arbetet, och som nu stod ledig, tom. Då knackade det med ens på dörren och en ung flicka steg i detsamma in, när ingen svarade därinne. Hon gick fram till honom, den gamle, och räckte honom båda händerna, men tårarna strömmade utför

hennes kinder. Den gamle Kunert såg upp på henne, fattade hennes händer, utan att säga ett ord eller förändra en min. Han drog henne till sig, hon tryckte sig intill honom; men plötsligt reste hon åter på sig, torkade bort tårarna och såg på honom med blixtrande ögon: »Inte sannt, far», sade hon, »det ges dock rättvisa i världen, och vår Frans ska snart vända tillbaka till oss? Det ges ingen ädlare och bättre människa än han, det ska hans domare inse, det måste de göra. Och vi ha Frans åter och bli lyckligare än någonsin förr.»

Den gamle såg med ett lyckligt leende in i hennes ögon: »Vi ska hoppas det, barn», svarade han.

»Så slå vi bort våra sorgsna tankar,» fortfor hon med ifver, »jag stannar nu för alltid hos dej, tills han hommer igen. Jag har sagt det åt min far; här stannar jag och af hela min förmåga ska jag sörja för de andra och söka förminska din egen börda, fader. Inte sannt, jag får stanna; du kör mig inte i väg och på så vis lägger en ny olycka till den första?»

Hon slog sina båda armar om hans hals och blickade så bedjande upp emot honom, att han strax svarade, i det han tryckte en kyss på hennes panna: »Du stannar hos oss, Marie. Hvem skulle jag nu bättre önska ha här än dej.»

— Marie var Frans' fästmö. Deras kärlekshistoria var i korta drag denna: En dag satt uppbörds mannen Werners dotter som vanligt sysselsatt med sin virkning, vid ena fönstret som vette åt gatan. Nere på gården lekte hennes yngre syster. Men bäst det var, sprang flickan ut på den starkt trafikerade gatan; strax efter kom en vagn i full fart. Hon hörde bullret, hon tittade ovilkörligt ned på gatan, såg systemtärnare och inte långt ifrån henne den framrusande hästen. Blodet stockade sig i detta ögonblick i hennes ådror, hon kunde icke röra hvarken hand eller fot eller ens få ett rop öfver sina läppar. Barnet, som inte förstod faran, var uppenbarligen räddningslöst förlorad. I allra sista

stund såg hon plötsligt en ung man springa fram; med ett raskt säkert tag fattade han hästen i tygeln. Hon hörde några häftiga ord, hästen reste sig. Barnet var räddat; den unge mannen bar det på armen och satte det i portgången, dit Marie sprungit ned. Hon slöt den lilla intill sig och skulle just vända sig till räddaren, då hon märkte, att han redan hade aflägsnat sig. Efteråt kom Maria att tänka på, att hon säkert sett honom, räddaren, förut, många gånger, ja att han brukade dagligen gå där förbi. Hon beslöt, att en gång vänta på honom för att få tacka honom. Hon berättade för föräldrarna om den modiga handlingen, som man hade att tacka för barnets lif. Och både hon och de andra i i familjen brydde länge sina tankar med att utfundera hvem han kunde vara. Flera dagar förgingo utan att man fann minsta spår af honom. Synbarligen tog han en annan väg. Då fick hon en middag syn på honom, hon ilade fram, hälsade och tackade honom för hans modiga handling. Han vart mäkta förlägen. »Hvad jag gjort, fröken», sa' han, »det ä inte värdt tala om. Hvilken annan som häst hade handlat som jag. Alltså ska ni inte öfverskatta min förtjänst, om ni anser det var en sådan: är en mänska i nöd hjälper man henne rätt och slätt i hvilket läge hon än må vara.»

Hon fick nu veta att han var en »simpel» arbetare, men den underrättelsen var inte nedslående, den höjde blott den unge mannens värde i hennes ögon. Hon var ju van att endast höra arbetare omtalas i nästan nedsättande ton. Uppfödd i en fördomarnas värld hade hon lärt sig att betrakta en arbetare såsom en lägre stående människa. Hon hade sett dem i deras arbetskläder gå förbi hennes fönster; de hade inte frågat efter henne, och hon hade aldrig haft någon orsak att närma sig dem. — Han var också en arbetare. Så fin han såg ut, så manlig och stolt och så modigt han handlat! Han talade så anspråkslöst men så säkert, att alla hennes fördomar såsom med ens brötos

sönder. Sådana arbetare voro säkert människor, med hvilka de bildade kunde umgås. De bildade! — Men hvari bestod egentligen hennes högre bildning. Hon var nästan öfvertygad om att denna arbetare var henne öfverlägsen i bildning. Hon hann inte fullfölja sina betraktelser. Frans afbröt dem med ett: »Det ser ut, fröken, som generade ni er för en arbetare?»

Hon stod ett ögonblick utan att svara, så räckte hon honom handen och sa: »Ni har nog inte orätt, men ni måste tro mej, att detta ä alldeles borta nu; jag står framför en hederlig man, det är för mej nog. Niska förlåta mej, för man ha aldrig sagt mej, att det fins hedersmän bland arbetarna.»

»Hvad ni kallar hederligt, fröken», svarade han, »det är, som jag redan antydtt, för mej något rent mänskligt. Jag känner vår tids arbetare och ni kan godt tro mej då jag säger er, att det bland dem fins s. k. hedersmän icke dussinvis, utan i tusenden, hundratusen. Såsom människan i allmänhet är en produkt af en lång utvecklingsprocess, så torde arbetarna väl icke alltid ha visat sig så mänskliga, såsom jag nämnde det. Vår tid däremot, som börjar lösa arbetarna ur förtrycket, ur det förnedringens tvång, som var föga egnat att låta det mänskliga komma till uttryck hos arbetaren, har med jättsteg sökt försona hvad århundraden, ja årtusenden af förtryck förbrutit just emot arbetarna. Frihetens och den kommande självständighetens ljus har redan hos arbetaren väckt till lif alla ädlare egenskaper, som de s. k. högre klasserna berömmar sig af . . .» Han afbröt helt plötsligt: »Förlåt mej, jag glömde att jag iute var på något möte.» »Säg ni förr», inföll hon leende, »att jag glömde, att ni hade framför er en obetydlig och okunnig flicka, som inte har det minsta förstånd om sådana saker. Men ni misstar er dock. Barnet har redan börjat tänka en smula; den skulle vara blind, som inte såge hur stort eländet är, ja äfven bland lägre tjänstemän. Såge man saken i dess rätta ljus, hade vi ingen anledning att se arbetarna öfver axeln.» (Forts.)